

TEMA: ANMELDERI

REPLIKKER

NR. 3 -
Januar 2003 Kvartalsnyt fra DDF - DANSKE DRAMATIKERES FORBUND

WWW.DRAMATIKER.DK

REPLIKKER

Udgives af Danske Dramatikeres Forbund og udkommer fire gange årligt.

OPLAG: 350

REDAKTØR: Nikolaj Scherfig og Susanne Godske

REDAKTION: Bo hr. Hansen, Helle Nielsen, Susan Juul Pedersen, Annette Rosendal

Artikler og læserbreve modtages gerne elektronisk på admin@dramatiker.dk eller på diskette sendt til DDF's adresse.

Replikker udkommer næste gang april 2003.
Tema: Spillefilmmanuskriptet

Deadline for indlevering af materiale: 2. mar. 2003.

DDF - Danske Dramatikeres Forbund

Klosterstræde 24
1157 København K

TLF: +45 3345 4035
FAX: +45 3345 4039
MAIL: admin@dramatiker.dk

www.dramatiker.dk

ÅBNINGSTIDER:
1/6 - 31/8: 9 - 13
1/9 - 31/5: 9 - 15

POSTGIRO NR.: 6 40 11 98

GRAFISK DESIGN: Bandage Aps
TRYK: Hertz bogtrykkergården a/s

Leder 3

TEMA - ANMELDERI 4 Plads til begejstring
8 Fantastiskefortællinger - og andre historier
9 Klummen jeg ikke kunne skrive

Generalforsamlingen d. 11. november 10 Bestyrelsens beretning 2001/ 2002 v. Nikolaj Scherfig

MAFO - Meddelelser fra andre forbund og organisationer 16 Hel eller delvis fritagelse for kontigentbetaling
17 Emma Gad Fonden - Trangslegater
17 Kollektive båndmidler

Kurser/ seminarer 18 Libretoseminar i Värmland

Legater og stipendier 19 Legatophold på Klitgården 2003
19 Gilleleje
20 Det danske forfatter- og oversættercenter Hald
20 Dansebjerg

Meddelelser fra kontoret 21 Formandens træffetid
21 Ansættelse af studentermedhjælp
21 Indmeldelser
21 Udmeldelser

Premiereliste 22 Teater
23 Film

Nekrolog 24 Lotte Tarp

TIL EN BEGYNDELSE

Her til en begyndelse var det måske en god idé at præsentere sig selv. Jeg er både dramatiker og lyriker og har siden firserne skrevet manuskripter til et par tv-film, teater- og radioteater og en enkelt spillefilm, samt oversat en række teaterstykker fra nederlandsk og svensk.

Jeg har udgivet syv digtsamlinger, nogle fortællinger og en række oversættelser af især nederlandske romaner. Og så har jeg undervist i litteratur ved forskellige højskoler i en årrække, først og fremmest på Kunsthøjskolen i Holbæk. Indenfor de sidste par år har jeg også skrevet to operalibrettoer og er i øjeblikket ved at påbegynde en tredje. Samtidig arbejder jeg med færdiggørelsen af en samling nye fabler for voksne.

Jeg har tre børn, to drenge sidst i tyverne og en pige på tretten og bor med min mand og datter på en gammel skole på Vestsjælland, lidt udenfor Jyderup.

Nok om mig. For selvom jeg, som I kan se, også har mit eget at passe, glæder jeg mig til mit kommende arbejde i forbundet.

Og der er nok at gå i gang med og følge op på.

Det er først og fremmest hele teaterområdet, der skal arbejdes med. Dels en ny teaterlov, dels teaterstøtteordningerne. Det kan simpelthen ikke være rigtigt, at det unge, energiske og eksperimenterende teater skal lukke eller gå for lud og koldt vand. Mens det etablerede teater samtidig stort set kun satser på de forestillinger, der sælger – og alligevel må slås med nedskæringer. Vi skal have den nyskrevne danske dramatik på banen, helt ind på teaterscenen!

En ny spillefilmsaftale skal også forhandles på plads.

Men jeg har stor tillid til bestyrelsen og sekretariatets gennemslagskraft i forbindelse med de her kommende opgaver. For selv om bestyrelsen er "krympet", er den samtidig gjort langt mere arbejdsdygtig. De fire nye udvalg med hver sin formand, nemlig på teater-, film-, tv- og radio-området, skal nok sørge for en effektiv arbejdsindsats på de respektive felter.

Som sagt, jeg glæder mig til at komme i sving. Min officielle "træffetid" er mandag mellem 10 og 14 i forbundet. Og hvis jeg ellers kan hjælpe med noget, så ved I, hvor jeg er!

ANNIE

PLADS TIL BEGEJSTRING

af Rikke Rottensten.

Rikke Rottensten er freelance journalist og anmelder ved bl.a. Kristeligt Dagblad og ansvarshavende redaktør for teatertidskriftet Teater 1.

I 1930'erne og 40'erne var Frederik Schyberg Danmarks førende teateranmelder. Hans anmeldelser i Politiken blev kaldt afhandlinger, og ikke uden grund: en anmeldelse af for eksempel en Kjeld Abell urpremiere var cirka tre gange så lang som, hvad en moderne teateranmelder kan slippe afsted med i et dagblad.

Men det er ikke kun størrelsen af anmeldelsen, der er anderledes. Hvad der er mindst lige så markant er den plads, dramateksten har i Schybergs

ELDERI

anmeldelse. Anmeldelserne er ret fast opbygget med først en grundig, analyserende gennemgang af teksten og handlingen – inklusive kommentarer, dramaturgiske råd og kritiske eller begejstrede anmærkninger til dramatikerens ide – derefter en blok om forløsningen på scenen og endelig får skuespillerne, scenografi og andet så et par ord med på vejen i de sidste, sparsomme linier.

Vist er Frederik Schyberg en god iagttagger, men hans anmeldelser er så afgjort funderede i teksten – uanset om det er en klassiker eller en urpremiere. I hvilket tilfælde han åbenlyst har læst dramaet på forhånd.

KAN ANMELDERE LÆSE?

Den vægtning af dramaet finder man ikke i samme grad i dag. Det føler de fleste dramatikere i hvert fald ikke, om end

de ikke er helt enige om, hvordan dramatikere og deres værker bliver behandlet af en moderne, dansk dagbladsanmelder. Den mest kritisk indstillede er dramatikeren Erling Jepsen. Han er nærmest i tvivl om, hvorvidt moderne anmeldere kan læse:

"Jeg synes, anmelderne har svært ved at se, hvad der er forestilling og hvad der er tekst. Måske er det universitetet, der lærer dem at se på forestillingen som helhed. Jens Kistrup er efter min mening den, der gør sig mest umage for at se tekstens muligheder – og jeg ved også, at han beder om manuskripterne inden", siger Erling Jepsen.

"Jeg kunne godt tænke mig, at anmelderne virkelig prøvede at finde ud af, hvad forfatterens intentioner var. Et er oplevelsen på scenen, men hvad ville dramatikeren egentlig? De ved jo også

godt, at det, de ser på teatret, ikke altid lever op til dramatikerens intentioner med stykket".

"Man kan lære og træne sig i at se, hvad i min oplevelse der skyldes teksten, hvad skyldes instruktøren, skuespillerne – jeg kan se det, man kan lære det".

Erling Jepsen er en af de privilegerede, der er blevet opført i udlandet – og som derfor også er blevet anmeldt på udebane. I dette tilfælde i London, og det var en god oplevelse, fortæller han.

"Anmeldelsen havde fokus på stykket og det, jeg skrev om, og mindre på skuespillerne for eksempel. De sammenlignede mig med engelske dramatikere og deres emner – der var mere plads til stykket. I Tyskland er et par af mine radiospil blevet anmeldt, og der er min erfaring også, at det var langt mere på tekstens præmisser end det er herhjemme".

TEKSTEN SOM UDGANGSPUNKT

Astrid Saalbach er i den privilegerede situation, at hendes dramaer ofte kommer på tryk fra forlaget samtidig med urpremierer – første gang var til premieren på stykket "Morgen og aften" i 1993. Men det har hun også måtte kæmpe ihærdigt for lod sig gøre.

"Jeg gjorde det af bitter erfaring efter mine første stykker, hvor jeg oplevede at blive anmeldt uden at de havde kunnet læse stykket. Og jeg syntes ikke teksten blev taget alvorligt, at anmelderne skilte snot for sig og skidt for sig for nu at sige det sådan. Hvis forestillingen var dårlig, var det tekstens skyld, hvis den var god, var det det heles skyld. Når den ligger på tryk, har de en mulighed for at give mig et spark i forhold til den, så kan man komme videre som dramatiker. Man kan ikke forvente, at alle mennesker skal falde på knæ for ens dramatik. Men når jeg ved teksten ligger der, så kan jeg bedre overleve en eventuel dårlig premiere. For jeg synes, tekstforfølgelsen er til stede hos de fleste anmeldere".

Til gengæld er dramaerne ikke godt nok stof til at få særskilt avis-anmeldelse:

"Anmeldelsen af dramaet bliver viklet ind i anmeldelsen af forestillingen nu, hvor det før i tiden var separeret. Det ville være optimalt med en separat anmeldelse, en ordentlig gennemgang af teksten, der gik ind til benet – som man ville gøre med en hvilken som helst anden tekst. Og så kunne teateranmeldelsen så tage stilling til om det holder på scenen".

Astrid Saalbach er ikke så kritisk indstillet overfor de danske anmeldere som Erling Jepsen er. Hendes forhold er nok lidt ambivalent, nogle anmeldelser kan hun blive vred over, nogle gange kan hun bare konstatere de tog fejl, men følelserne hænger mest sammen med den by line der står over anmeldelsen:

"Nogle anmeldere tager man alvorligt – og deres anmeldelser betyder meget. De er en kvalificeret boldmur, man spiller op ad, og deres mening betyder noget for en", siger hun. Da hendes seneste forestilling "Det kolde

hjerter" havde premiere på Det Kgl. Teater, kunne man i Berlingske Tidende læse noget så relativt sjældent som en meget detaljeret, analytisk anmeldelse af stykket, skrevet af Me Lund.

"Helt egoistisk var jeg selvfølgelig enormt glad for den. Sådan en anmeldelse giver en noget at komme videre på. Man bliver så glad, hvis der bare er én, der har forstået noget. Jeg behøver ikke blive strøget med hårene, men en reel ping-pong er dejlig". Derfor mener Astrid Saalbach også, at det bør være teksten, der er i fokus, når man anmelder ny, dansk dramatik, ikke scenografien, ikke lyset eller skuespillerne:

"Teksten tager så lang tid at skabe. En lysmand eller en instruktør laver måske tre-fire forestillinger på en sæson, det gør en dramatiker ikke. Den forskel anerkender anmelderne ikke altid. Jeg venter stadig på, at man anerkender teksten som det virkelige udgangspunkt, og ikke bare vurderer den på lige fod med alt det andet en forestilling består af. Hvis ikke dramateksten var der, var der trods alt ikke noget at lave lys til. Der skal anmelderne blive bedre, være mindre nærige. Det siger ikke lige meget om vores tid, om det er en maltraktering af Shakespeare eller et nyt, dansk drama. Jeg synes, der er en smålighed overfor teksten, anmelderne skal bruge flere ressourcer på den, kræve mere af den".

LÆST HJEMMEFRA

Politikens Mona Dithmer er en af dem, der læser hjemmefra. Når det gælder danske urpremierer, men også inden premieren på andre vigtige dramatikere som Lars Norén.

"Det gør jeg, fordi jeg gerne vil se, om der er en dimension i teksten som måske er gået henover hovedet på instruktøren. Og det sker jo indimellem. Eller se hvad de har gjort med den. Med en dramatiker som Jokum Rohde for eksempel har det været sjovt at se teksterne, og hvordan Kathrine Wiedemann klippede dem på scenen. Med Line Knutzon får man altid udleveret teksten med store forbehold for

ændringer. Nogle gange er manuskripterne rene brugstekster – og så lægger jeg dem væk, fordi de så åbenlyst kræver en scene. Det var for eksempel tilfældet med Nikolaj Cederholms "Lillerød".

At læse stykket inden premieren er ikke umiddelbart alle teateranmelderes arbejdsform. Fordi det kan gøre en forudindtaget. Men det mener Monna Dithmer ikke passer:

"Jeg går ikke til forestillingen med lukket sind af den grund, jeg har bare det ekstra redskab med, som det er at have læst teksten på forhånd, og derudover hele mine uddannelse og ekspertise. Jeg mener mere, det åbner at have læst stykket. Det er med til at åbne ens øjne".

EN PÅ OPLEVEREN

Og den holdning deler Monna Dithmer med de fleste dramatikere. Hvis der er noget, der ligner en enighed blandt de adspurgte dramatikere i deres ellers forskellige holdninger til anmeldelser, så er det, at de er trætte af den oplevelses-ånd, der ligger til grund for mange af nutidens anmeldelser. En fokusering på oplevelsen den aften, her og nu – frem for en mere afrundet, mere vidende anmeldelse af teksten, og det der forløste den scenisk.

Christian Lollike er ret ny i dramatikerfaget – han debuterede i november på Århus Teater med forestillingen "Operation: Luise og Ferdinand". Egentlig er han ikke specielt utilfreds med danske anmeldere – men han synes de ligner hinanden en hel del:

"Jeg synes, det ville være fedt, hvis anmelderne turde se sig selv som vejvisere for dramatikere frem for bare som smagsdommere, der deler kokkeud. Jeg er ked af, at der blandt de danske teateranmeldere ikke findes to yderpoler som Informations Erik Skyum-Nielsen og Weekendavisens Lars Bukdahl repræsenterer indenfor litteraturen. Hvor Erik Skyum-Nielsen lægger sig op ad det mere ophøjede syn på litteratur, mens Lars Bukdahl er til det finurlige. Det kunne være lækkert med nogle, der stod for en bestemt holdning. Frem for at de bare vurderer om de var underholdt eller ej – tager sådan en øjeblikkets holdning.

Selvfølgelig er det da vigtigt, om de var underholdt, men det er et kedeligt udgangspunkt for teaterkritik. Man skulle hellere se på, hvorfor et stykke fungerer eller hvorfor det ikke gør det".

For selv om der måske ikke har været så klare positioner i dansk teater, som i dansk litteratur, siger Christian Lollike, så er der dog alligevel klare forskelle på danske dramatikeres måde at skrive på – og derfor efterlyser han, at anmelderne tør sætte sig selv og deres smag mere på spil.

Jokum Rohde er inde på det samme: "Der er ikke mange anmeldere der binder den røde tråd mellem ens tidligere forestillinger og den aktuelle. Tekstkontrasterne bliver ikke taget så meget op i anmeldelserne. Der er flere og flere anmeldere – også indenfor skønlitteratur – der sætter sig for at ville anmelde deres umiddelbare oplevelse. Hvordan havde jeg det, da jeg satte mig og hvordan havde jeg det da jeg rejste mig? Sådan en gut-feeling anmeldelse. I stedet for at grave lidt mere i en general receptionsæstetik eller bruge deres teaterhistoriske viden".

Af samme grund har Jokum Rohde mere brugt at se forestillingen sammen med et almindeligt publikum end han har kunnet bruge anmeldelserne som vejledninger og sparringspartnere.

"Jeg tænker mere i publikum og hvad jeg vil gøre med dem. Og jeg har aldrig oplevet anmelderen som en repræsentant for dem. Anmelderen har skjulte ærinder i sin anmeldelser – det er arbejde for ham, han skal definere en personlig poetik, hvis det er muligt, han kan vurdere ud fra og er derfor i en grænsezone mellem forestilling og publikum".

ER GRÆSSET GRØNNERE I FILMFOLDEN?

At anmelderne ikke skriver for publikum, mumles der mere og mere højt om i teaterlandskabet. Selv om anmelderne næppe vil være helt enige. Hvad der også mumles om er en større grad af begejstring – især i disse tider, hvor teatret har så hårdt brug for back up og engagerede indlæg dyppet i hjerteblod fra alle entusiaster. Både

Erling Jepsen, Astrid Saalbach og Jokum Rohde har prøvet også at blive anmeldt af litteraturanmeldere:

"Hos boganmelderne er der en helt anden lidenskab, seriositet og glæde. Der er hjertevarme. Jeg har begge gange haft en fornemmelse af, at de sagde "Hvor er det fedt, at du har skrevet en bog, Erling!". Og de er mange i den stil. Det virker som om, de sætter sig mere ind i det, de skriver om". Siger Erling Jensen

Jokum Rohde deler ikke helt begejstringen over litteraturanmelderne – snarere tværtimod. Mens både han og Astrid Saalbach er enige om, at film anmeldelserne har en hel del af den begejstring, teateranmelderne er mere tilbageholdne med at buldre ud med i deres anmeldelser:

"Filmanmeldere er altid meget begejstrede for danske film, mens teateranmelderne er mere kritiske – det er ligesom med ens familie, som man altid ser lidt mere kritisk på. Filmanmeldelserne er bestemt ikke af højere kvalitet, men der er en entusiasme i dem – og sådan en entusiasme ville især hjælpe i den nuværende situation hvor det er op ad bakke med teatret", siger Astrid Saalbach.

"Indenfor filmanmeldelserne er det som om der er en kunstig konsensus om den succes, dansk film har. De er nødt til at gøre sig blinde for at kunne blive ved med at tale om, hvor godt det går. Men de har været fælles om at skabe den hype omkring dansk film, og nu går de så og lurer på, hvornår den første tør erkende, at han er blevet ædru og det var kejserens nye klæder det meste", er Jokum Rohdes kontante udmelding. Men han savner bestemt en form for teaterbesættelse hos danske anmeldere. En besættelse, som kun rykker længere væk på bekostning af en ny og sikkert fremtidig tendens til at bruge all round anmeldere frem for specialister. Folk som den ene dag skriver en event-reportage om en ny rap-gruppe i Københavns Sydhavn, interviewer en ung lyriker den næste og om aftenen skal i teatret og anmelde en forestilling.

"Når jeg ser hvor vidt omkring for eksempel nogle af Informations folk kommer og hvor identisk resultaterne

er, kan man godt overveje, hvad det er de mennesker egentlig kan som teateranmeldere – om de kan noget?" siger Jokum Rohde.

Rohde har selv oplevet, at anmeldelserne faktisk kan være vigtigere end man tror. Hvor han tidligere gerne proklamerede, at han sjældent læste anmeldelser – for "det eneste jeg får ud af dem er enten at få tilfredsstillt min forfængelighed eller nedbrudt min selvtillid, og en dramatiker har ikke brug for nogen af delene" – så ændrede hans holdning sig alligevel, da "Nero" i 1998 havde premiere weekenden inden den store gær- og generalstrejke brød ud. Den strejke betød nemlig ingen aviser:

"Kathrine Wiedemann og jeg var ellers så selvsikre og højt på strå inden premieren på "Nero", at vi havde talt om, at der slet ikke var nogen grund til at invitere anmeldere over og se forestillingen. Men så startede generalstrejken den mandag, hvor anmeldelserne skulle have været i, og så var det pludselig noget andet. Vi fik premiere midt i en mørklægning, og det er der ingen der er tjent med. Det tog 14 dages rygteri inden publikum rigtig kom – selv om vi havde fået en masse forskræp. Der oplevede vi, hvordan anmeldelsen i sidste ende er vigtig for salget af en forestilling, for omdømmet og for værket".

FANTASTISKE FORTÆLLINGER - OG ANDRE HISTORIER

af Sine Ingemann

(Sine Ingemann er uddannet Cand. Mag. i Teatervidenskab og Film- & Medievidenskab fra Københavns Universitet 2001. Hun har virket som freelance teateranmelder og teaterinformationsmedarbejder i en årrække, både sideløbende med sine studier, og efter endt uddannelse. I dag skriver hun alt mellem himmel og jord, herunder også dramatik og filmmanuskripter.)

Er det overhovedet muligt at anmelde en forestilling? Eller rettere: er det overhovedet muligt at anmelde en forestilling retfærdigt?

Disse spørgsmål fyldte mit hoved, da jeg første gang blev spurgt, om jeg ville anmelde en teaterforestilling. Lysten til at anmelde var der skam, og dog kunne jeg ikke lade være med at granske min iver, for hvorfor? Jeg mener, var jeg kompetent til det? – og hvad ville jeg kunne udrette ved det? Hvad ville det primære formål være, både for mig og for forestillingen? At fælde en dom og sætte sig selv i scene, yde gratis reklame, eller være årsag til konkurs? Ingen af delene kunne da være rigtige, skulle jeg mene. Det er sundt at reflektere, og med svedige håndflader, bævende underlæbe, mange års relevante universitets studier og et hav af teaterforestillinger bag mig, kom jeg frem til, at jeg var opgaven voksen. I bund og grund handler det ikke om hvorledes man kan føle sig overlegen i forhold til en opgave, men om man tør være ydmyg nok over for den. Havde jeg nu været madanmelder for eksempel, skulle der vel knap så megen gastronomisk baggrundsviden til, for at kunne konstatere, at slatne asparges bare ikke er det mest spændende. Nuvel, er man på den anden side tiltrækkelig sulten kan det meste jo spises.

Jeg mandede mig op, og gik til min første anmelder-forestilling med åbent sind. Forestillingen var Det lille Turnéteaters version af 'Hamlet', og jeg husker den som var det i går. Med ét var bekymringerne om kompeten-

ser, formuleringsevner, retfærdiggørelse udi anmelderiets væsen forsvundet, og tilbage var det vigtigste: Forestillingen og dens publikum. Min kærlighed til teatret, og min respekt for kunstnerne og for publikum, skar min opgave ud i pap for mig. Min kærlighed til teatret viste mig vejen til det oprigtige hjerte, der ikke indgyder til perfid smagsdommeri, eller storvask for åbent tæppe. Men min respekt for både kunstnerne og publikum gjorde det nødvendigt for mig ikke at lægge fingre imellem, når det drejede sig om kvalitet og relevans.

Som anmelder er man hverken advokat for dem på eller bag scenen, ej heller for dem foran den. Min opgave er imidlertid rasende klar, og dog ubarmhjertig svær; at skulle være objektiv på den subjektive måde...! På baggrund af en gransken udi hvem og hvad jeg bør servicere, står det klart, at jeg skal tage hensyn til et spørgsmål: Er det en god forestilling? Dette afføder imidlertid et hav af andre spørgsmål. Min pointe er blot, at der findes fantastiske fortællinger, og så findes der alle de andre. Som anmelder vil jeg hellere end gerne fortælle mine læsere, når jeg hører fuglene synge, mens jeg ser en forestilling. Så vil jeg opfordre alle på min vej til at gribe den første, den bedste chance, for at få fat i et par af billetterne til årets forestilling, og så om nødvendigt spise vandgrød resten af måneden, hvis pengene har svært ved at slå til. Sidestillet hermed kan jeg ikke, uden en dårlig smag i munden, synge lige så højt om den forestilling, hvor det mærkes at skoen trykker flere steder, det synes jeg er retfærdigt. Så vil jeg hellere opfordre til at spare pengene sammen til den fantastiske fortælling, eller rettere: den fantastiske forestilling. Jeg husker nemlig stadig den uforglemmelige oplevelse som Det lille Turnéteater gav mig, og denne oplevelse vil jeg gerne dele med så mange som muligt. Det har siddet i mig fra første færd, siden jeg i 1999 begyndte med at anmelde børneteater for bladet Folkeskolen under børneteaterfestivalen. Det sidder stadig i mig, og det vil man kunne se i de anmeldelser jeg siden har skrevet som børneteateranmelder for Folkeskolen og som altmuligteateranmelder på internetportalen World Online.

KLUMMEN JEG IKKE KUNNE SKRIVE

af Bo hr. Hansen

Kære Replikker

I har bedt mig skrive en klumme. Sådan en lidt sjov og godmodigt hyggelig klumme, hvor jeg kækt ironiserer over begreber som anmeldere og anmelderi og om det at blive anmeldt. Jeg har nu siddet og stirret ind i skærmen og må konkludere. Den klumme kan jeg ikke skrive. Beklager.

Nå. Der er deadline i dag, og jeg har også lovet det. Og jeg er jo professionel, ikke sandt? Men sorry, der kommer intet. Så hvis I virkelig mangler stof, må I nøjes med at trykke det her brev. Det skal heldigvis ikke anmeldes. Helt rart i øvrigt. Så behøver jeg ikke forberede mig mentalt på at åbne avisen eller tænde for tv eller gå på nettet og pludselig falde over en eller anden mystisk hjemmeside, hvor en person har følt trang til at gå i flæsket på mig. På mig skrev jeg. På mig? Jamen, det er vel ikke mig, personen går i flæsket på. Det er da vel for pokker mit stykke eller den film, jeg har været med til at lave, anmelderen anmelder? Det er det vel. Alligevel føler jeg det, som om det er mig, anmeldelsen handler om. Det er nok grunden til, at jeg ikke kan skrive den klumme. Jeg har ingen distance til stoffet. Jeg er for dybt involveret. Jeg er uafklaret og syg. Når der kommer en avis ind gennem brevsprækken, og jeg åbner den og ser mit eget navn, læser jeg ikke en anmeldelse af værket. Jeg læser en anmeldelse af mig.

Jeg må hellere indskyde, at det først og fremmest gælder, når anmeldelsen er negativ. Hvis den er positiv, hvilket jeg trods alt også har oplevet, kan jeg øjeblikkelig se ud over mig selv. Så kan jeg glæde mig over, at det stykke arbejde, jeg har gjort, er blevet opdaget og værdsat. Men når anmeldelsen er negativ, tvivler jeg ikke: Dette er ment som et personligt angreb på mig og mine evner, og jeg har ikke lov til at være her i verden, og det er ligesom dengang, jeg blev mobbet i skolen, og

anmelderne de er bare alle de dumme drenge og piger, ja de er, og jeg har lyst til at klage til læreren. Men hvis læreren er identisk med redaktøren, så holder han/hun jo med de onde og dumme. Jeg føler mig ramt og går i hi. Gid jeg aldrig var blevet født.

Jeg ved, at dette er barnligt og latterligt, og da jeg ikke længere ønsker at fremstå som barnlig og latterlig (jeg har blameret mig nok gennem min såkaldte karriere), synes jeg ikke, der er nogen grund til at involvere Replikkers læsere i mine små kampe. Jeg må kæmpe dem selv. Derfor må I undvære den klumme.

De bedste hilsner

Bo hr. Hansen
Anmeldt dramatiker

GENERALFORSAMLINGEN
DEN 11. NOVEMBER
OG BESTYRELSENS BERETNING 2001/02
V. NIKOLAJ SCHERFIG

1. OM ÅRET GENERELT

Året har i den grad været præget af den nye regering og den turbulens kulturministeren og kulturministeriet har sat igang med først og fremmest en bred vifte af besparelser i finansloven for 2002, samt den igangværende samling af alle kunstråd i et stort fælles kunstråd.

Vi meldte os i januar ind i Dansk Kunstneråd for derigenem at kunne være bedre informeret om de interne forhandlinger, samt for at kunne lave fælles udmeldinger med de andre kunstnerorganisationer. Det har fungeret okay.

På den ene side har det været sundt og inspirerende med den værdidebat som de provokerende og barske udmeldinger fra regering og kulturministeren resulterede i. Hvad skal vi med "kunst"? Hvorfor laver vi det vi laver? Hvad er kunstens rolle i et moderne samfund?

På den anden side har det været top frustrerende ikke at vide hvad vi kunne regne med af støttemuligheder. Ikke så meget indenfor film, hvor den åbenlyse succes har resulteret i et hurtigt og smidigt filmforlig der sikrer og fortsætter dansk films succes, sådan da nogenlunde. Tv stationerne, specielt DR, beklager sig over at de nu skal tvinges til at investere mere i dansk film end tidligere. De truer med at det vil gå ud over tv-dramatikken. Det er ærgeligt hvis det sker, men la' os nu se om det går så galt. TV-serierne er for succesfulde og profilskabende en genre til at tv-stationerne for alvor vil lave besparelser -- tror jeg.

Hvad privatiseringen af TV-2 kommer til at betyde for tv-dramatikken på den kanal er svært at sige. Lige nu er udmeldingerne ikke for opmuntrende.

Men inden for teatret har det stået skidt til i år. Ved finansloven for 2002 blev der sparet 10 millioner på teaterrådets bevillinger. Udover at Bådteatret og Komediøvognen fik frataget deres bevilling betød det også at næsten al støtte til vækstlaget, dvs støtte til enkeltproduktioner forsvandt. Det der vil blive den nye generation inden for teater måtte tage et års økonomisk pause og arbejde på frivillig basis. Det er opslidende og udmarvende. Og helt helt forkert, hvis man vil tiltrække en ny talentfuld generation til et så vigtigt kunstnerisk felt som teatret.

Desuden har alle udmeldinger om besparelser, mulige nedlæggelser af teatre og en ny kommende teaterlov fået teatrene til generelt at smække pengekaserner i over for ny dansk dramatik. Det er mange år siden der har været så få opførelser og bestillinger af ny dansk dramatik som i år.

Ny dansk dramatik er for dyrt og usikkert for teatrene i en usikker tid. Det er noget der skal kæmpes for at der bliver gjort noget ved i en ny teaterlov og i den nye teatersøjle i det nye kunstråd. Ny dansk dramatik skal være tydeligere i det samlede teaterbillede.

Internt i dramatikerforbundet så vores hjemmeside og vores

nye medlemsblad "Replikker" endeligt dagens lys. Jeg synes vi har fået en rigtig flot hjemmeside der orienterer bredt om forbundet, medlemmer og de aftaler vi har inden for film og teater. Det er mit indtryk at hjemmesiden bliver brugt af både medlemmer, samt folk der søger oplysninger om området. Det være sig nye dramatikere og manuskriptforfattere, samt film-, tv- og teaterfolk generelt.

Og så har vi fået nyt tidsvarende logo og grafisk udtryk. Vores nye medlemsblad "Replikker" så dagens lys her i juni måned. Nummer to kom her i september og nummer tre kommer til januar. Det er planen at "Replikker" skal komme fremover fire gange om året. Jeg synes vi har fået lavet et flot medlemsblad med interessante artikler. Det er meningen af hvert nummer skal ha' et gennemgående tema.

Jeg vil i den forbindelse takke Annette Rosendahl der fra forbundets side har stået for både hjemmeside, Replikker og nyt grafisk udtryk. Og tak til Bandagefolkene for layout og opsætning af hjemmeside.

2. ØKONOMI OG MEDLEMSITUATION

Økonomien er god i forbundet. Forrige års strukturændring er nu for alvor slået igennem. Vi har en stabil økonomi som giver dramatikerforbundet et vist råderum i de kommende år. At vi så i år har et rekordstort overskud på 276.484 kr hænger dog sammen med at vi i regnskabet har indført administrationsbidraget for tre Copydan udbetalinger. To for bånd og en kabel, modsat normalt en bånd og en kabeludbetaling. Vi har i en årrække været en båndudbetaling bagud, og det råder vi nu bod på.

I den forbindelse vil jeg bede om generalforsamlingens godkendelse af at vi overfører overskudet for 2001/2002 til dækning af større udgifter i den almindelig drift i forbundet for 2002/2003.

Antallet af medlemmer er sunket en anelse i forhold til sidste år. Vi er nu 250 medlemmer. Grunden er enkel. En del inaktive medlemmer glider langsomt ud af forbundet. Det er der ikke noget at gøre noget ved. Desværre er der også en gruppe specielt ældre dramatikere for hvem det nu er blevet dyrt at være medlem. Vi har fået en del henvendelser og breve fra medlemmer der synes vi burde lave en slags seniorordning. Vi har i forbundets bestyrelse og i bestyrelsen af Emma Gad Fonden besluttet os for en model som vi tror kan løse dette problem. Vi vil reservere en del af de årlige midler der uddeles i Emma Gad Fonden til hele eller delvise kontingenttilskud, som så kan søges af specielt ældre medlemmer og medlemmer der pt. har en stramøkonomi. Vi vil lave en enkelt ansøgningspraksis med et skema der skal udfyldes.

Forbundet og Emma Gads bestyrelse vil hurtigst muligt sætte sig ned og lave klare og enkle retningslinier for hvordan det skal foregå. Første ansøgningsrunde vil blive i fe-

bruar. Derefter vil der ligesom tidligere blive to årlige ansøgningsfrister.

3. COPY-DAN OMRÅDET.

Vi havde i foråret og helt op til sommerferien nogle lange og seje forhandlinger med instruktørerne, FAF og sceneinstruktørerne vedr. udbetaling af Bånd for 2000. Forhandlingerne tog så lang tid fordi vi er grundlæggende uenige om udbetalingskriterierne og om hvad et manuskript er. Vi måtte alle sammen gi' os lidt for at vi kunne lave en båndudbetaling her i august.

Efter generalforsamlingen skal vi til at forhandle med instruktørerne om fordelingen af kabel for 2001. Det er første gang vi skal dele kabelmidlerne med instruktørerne. Vi kan allerede nu regne med at det bliver nogle ligeså seje forhandlinger som for bånd. Dramatikerforbundet og Instruktørerne ser simpelthen forskelligt på hvad et manuskript er og hvem vi synes har ret til at få kabelpenge for manuskriptarbejde. I DDF prioriterer vi manuskriptforfatteren og de instruktører der skriver deres egne manuskripter selv, samt hvad vi opfatter som et rigtigt manuskript med en "en til en" beskrivelse af handling og dialog. Instruktørerne har en meget bredere manuskriptforståelse der også inddrager manuskripter til dokumentarfilm der ikke har "en til en" manuskripter. Det kommer vi til rent juridisk at slås for i forhold til regler og forståelse i Copy-Dan. Ingen tvivl om det.

Med hensyn til den individuelle udbetaling af kabelmidlerne, som forbundet hidtil har administreret, er beregningen foretaget med førstegangshonoraret som udgangspunkt, og det er et retfærdigt og enkelt princip, som vi over for filminstruktørerne vil forlange at fortsætte med.

Vi har engageret Per Schultz til at repræsentere forbundet i alle Copy-Dan sammenhænge, og han vil, sammen med resten af forbundets Copy-Dan udvalg, deltage i alle forhandlinger med filminstruktørerne om fordelingen af bånd- og kabelmidlerne.

Vi har derudover allieret os med Jytte Lindgaard, som skal hjælpe os med at få klarlagt en definition af, hvilke værker der har krav på at modtage andele af de beløb, vi modtager fra Copy-Dan.

4. LEJLIGHED I PARIS

Forbundet disponerer over 3,5 millioner i uanbringelige midler. Midlerne skal anvendes til almennyttige formål, og den siddende bestyrelse har igennem årene løbende diskuteret hvad pengene skal bruges til.

Vi har i bestyrelsen besluttet at bruge omkr. 2 millioner af pengene på en legatbolig i Paris. Dels vil det være et attraktivt tilbud til manuskriptforfattere og dramatikere om at få ro til at skrive i en periode. Dels vil det være fornuftigt at inve-

stere en del af "de uanbringelige" midler i fast ejendom.

Det bliver den kommende bestyrelses opgave at undersøge udbudet af lejligheder, foretage et køb samt finde ud hvordan man rent praktisk administrerer en legatbolig.

Det bliver også den kommende bestyrelses opgave at lave en plan for de resterende uanbringelige midler.

5. DR

Vi forhandlede i foråret en ny rammeaftale på plads med DR for "Nikolaj og Julie". Jeg synes vi fik en fin aftale der delte sol og vind lige mellem hoved- og episodeforfatter. Honorarerne og rettighedsfordelingen blev rimelige, og vi fik endnu engang igennem at der i udviklingsfasen, dvs for de første 9 afsnit, ikke blev foretaget seriereduktion. Til gengæld gik vi med på at man deler bestillingen op i to faser. En for storyline og 1. manusversion og en for de efterfølgende versioner. Vores daværende jurist Birgit Gilland og jeg stod for forhandlingerne.

Birgit holdt op som jurist for os med udgangen af juni. Her i september startede Cæcilie Nordgreen som vores freelancejurist. Cæcilie har indtil udgangen af maj været jurist for instruktørerne i en lang årrække og har en kolossal erfaring med at forhandle både overenskomster og kontrakter inden for vores område. Både Cæcilie og vi ser frem til et langt og frugtbart samarbejde.

Ellers er situationen at vi stadig er overenskomstløse i forhold til DR. Men DR har her i foråret forhandlet en ny overenskomst på plads med skuespillerne som åbner for en ny måde at beregne genudsendelser på. I stedet for 4 udsendelser i 4 år foretages genudsendelser i "bølger". Dvs at DR køber ret til at vise en produktion i et ubegrænset antal i en afgrænset periode. Betalingen stiger efter hvor mange bølger DR vælger at bruge. Det vil sige at succes'er bliver belønnet.

Vi har haft en indledende drøftelse med Radio Drama om principperne i forbindelse med genudsendelser, hvor vi fra vores side åbner for at lave en aftale specifik for Radio Drama med brug af bølgemodellen.

6. NOVELLEFILMSAFTALE

I december 2001 fik vi en novellefilmsaftale på plads med producenterne. Det er en rigtig god aftale og ærgerligt, at Novellefilm så efterfølgende bliver nedlagt. Men lad os se hvad der sker. Jeg tror nu at novellefilmsaftalen vil kunne fungere fint i forhold til den nye talentpulje som er under etablering i Filminstitutets regi.

7. SPILLEFILMSAFTALE

Egentligt havde vi i bestyrelsen besluttet at opsigse vores spillefilmsaftale med producenterne med udgangen af juni 2002. Opsigelsen skulle så ha' været gældende fra 1. januar 2003. Men på grund af den politiske turbulens vedr. et nyt filmforlig i maj og juni besluttede vi at udskyde opsigelsen til der kom lidt mere ro på. Men for at vi ikke skal vente et helt år med at kunne opsigse den igen lavede vi en aftale med producenterne om et hurtigere opsigelsesvarsel. Her efter generalforsamlingen starter vi det forberedende arbejde op for at se på hvordan en ny spillefilmsaftale skal se ud. Så hvis alt flasker sig, så har vi måske en ny spillefilms aftale om et år.

8. ROYALTY-KONTORET

Det kan siges meget kort. Det har ligget stille i hele 2002, men er ved at blive reetableret.

9. PRISER

Onsdag d. 8. maj afholdt vi vores store prisfest i Forfatterforeningens røgfri lokaler. Vi havde i år besluttet at slå uddelingen af vores Hæderspris, Thomas Møllers rejselegat, Allen legatet og den nyindstiftede Rindoms legat sammen til en stor prisfest. Tanken var at vi på den måde ville markere dramatikerens centrale rolle i skabelsen af teater, film og tv. Vi ville fejre os selv, som flere aviser spydigt skrev. Og det gjorde vi så også med manér. Vi var vel en 100 mennesker ialt. Jeg tror at vi d. 8. maj skabte en god skabelon for en ny tradition. En sommerdramatikerfest hvert andet år hvor vi forgylder og fejrer os selv.

Og i år blev så følgende forgyldt og fejret:

Erling Jepsen fik Hædersprisen på 25.000,-

Jokum Rohde og Peter Hugge fik Thomas Møllers rejselegat på hver 20.000,-

Arne Forchhammer fik Hertha og Svend Rindoms legat på 50.000,-

Kim Fupz fik årets Allenpris på 75.000,-.

10. NDU

Vi mødtes med de andre nordiske dramatikerforbund på Færøerne i august. Vi havde et fint heldagsmøde på Sømandshjemmet i Runavik. Det var en fantastisk oplevelse at være på Færøerne, men også lidt absurd at vi holdt mødet i forbindelse med ITT's nordiske teaterdage i Thorshavn, men at vi pga hotelpladsmangel måtte bo flere timer fra selve festivalen. Fremover vil vi nok holde NDU møderne i

enten Stockholm, Oslo eller København. Overhovedet snakke vi om at styrke samarbejdet i NDU, og at mødes tiere og evt. oprette et fælles sekretariat som så ville blive NDU's ansigt udadtil. Grunden er simpel. Det nordiske område, specielt Danmark, Sverige og Norge bliver mere og mere et samlet homogent område inden for specielt film og dramaserier til tv. Det kræver fælles aftaler og ikke som nu forskellige aftaler, hvor producenterne kan ta' elementer fra de enkelte landes aftaler efter hvad der nu passer bedst.

Man var også enige om, at det ville være gavnligt for samarbejdet landene imellem, hvis sekretariaterne mødtes regelmæssigt, og Cæcilie og Susanne deltog i det første "kanslimøde" i starten af oktober måned i Stockholm. Et vældig godt møde hvor der blev udvekslet erfaringer med hensyn til det daglige arbejde, medlemspleje, medlemsmøder og konkrete sager. Det er planen, at sekretariaterne mødes ca. hver 3. måned.

11. KURSUSUDVALG

KEU blev endeligt nedlagt her i år 2002. Og kulturministeriets midler til efteruddannelse indenfor teaterområdet skal nu fremover administreres af statens teaterskole, på samme måde som efteruddannelsen indenfor film området er blevet administreret af filmskolen. Mange organisationer har kæmpet hårdt for at den gamle KEU ordning skulle fortsætte. Ikke os. Vi synes det er fint at det bliver lagt ind under statens teaterskole. Dramatikerkurserne vil blive administreret af Jannicke Branth fra dramatikeruddannelsen i Århus. Og hun vil meget gerne samarbejde med os om hvilke kurser der vil være relevante og interessante.

På film og tv-området har vi fortsat traditionen med at lægge et fast beløb til side af kollektivmidlerne, så rettighedshaverne løbende kan ansøge om midler til at deltage i relevante kurser igennem hele året.

12. LEGATER

For sidste gang - indtil videre - har Forbundet kunnet uddele legater via Dramatikerstøttemidlerne under Litteraturrådet. 500.000 uddeles i hhv. maj og november i form af arbejds- og rejselegater.

Et meget mindre beløb er blevet uddelt til arbejds- og rejselegater, mindre produktionstøtte, samt til efteruddannelseskurser fra puljen af Kollektive Båndmidler. Det ser ud til at de årlige kollektive båndmidler har stabiliseret sig på ca. 150.000. Og de blev i år uddelt i maj. Og det vil de også blive til næste år - med ansøgning i april.

13. BESTYRELSENS SAMMENSÆTNING

I år har jeg valgt at gå af som formand. Jeg synes det er på tide at give bolden videre. Vi har internt i sekretariatet og bestyrelsen snakket om at den næste formand skulle være en arbejdende formand der kunne bruge mere tid på forbundet, samt sammen med vores sekretariatsleder Susanne fungere som leder af forbundet. Bestyrelsen har besluttet at pege på Nina Malinovski som den nye arbejdende formand.

Vi har desuden besluttet at bestyrelsen skal være mindre. I stedet for de normale 12 bliver den nye bestyrelse kun på 9. Simon Boberg kommer som eneste nye ind i bestyrelsen, ellers er alle andre gengangere. Jeg selv fortsætter også i bestyrelsen.

Mikael Olsen, Troels C. Jacobsen, Søren Sveistrup går ud af bestyrelsen, men vi regner med at kunne trække på alle tre i arbejdsgrupperne for hhv. Film, Teater og TV. Tak til alle tre for deres arbejdsindsats i bestyrelsen.

Og så vil jeg på egne og hele bestyrelsens vegne takke forbundets livsnerve. Vores sekretariat. Jeg vil takke Susanne og Helle for en fremragende arbejdsindsats. Og jeg vil, udover at sige velkommen til Cæcilie, også sige velkommen til Susan som her i september startede som vores nye studenterhjælp.

14. KOMMENDE ARBEJDSOPGAVER

Her til sidst vil jeg nævne kommende arbejdsopgaver. Der bliver to helt centrale.

Den nye teaterlov. Vi skal præge den nye teaterlov så den sikrer udviklingen af ny dansk dramatik meget bedre. Dansk Dramatik skal fylde meget mere i det samlede teaterbillede end det gør nu.

Og så skal vi ha' en ny filmaftale. Det har jeg sagt tidligere. Men til næste år skal den komme."

Efter den formelle del af generalforsamlingen takkede Nina for valget og sagde bl.a., at hun glædede sig til arbejdet og følte et stort ansvar for forbundets medlemmer og for standen som sådan, især i denne tid hvor kulturen i bredeste forstand og kunststøttesystemet i særdeleshed er inde i store omvæltninger. Nina citerede herefter flere små sentenser fra forbundets stifter Emma Gads bog Takt og Tone, bl.a.: "Vær ikke bange for at optræde med myndighed, selv om De ikke har den. Det lønner sig." Og "Kun én hovedregel for alt menneskeligt samkvem bliver aldrig forældet. Det er den at handle mod sine medmennesker ud fra et godt hjerte".

På spørgsmål fra forsamlingen redegjorde Nikolaj Scherfig for beslutningen om at udvide formandsstillingen til en halvdagsstilling med, at forbundet trænger til synliggørelse, og at

det kræver, at formanden er meget aktiv udadtil og bl.a. deltager i den politiske debat, da forbundet hidtil sjældent har givet udtryk for sine holdninger i medierne. Desuden skal den nye formand deltage i samrådsmøder og andre møder med kunstnerorganisationerne og have faste ugentlige dage på forbundets kontor til sagsbehandling og kontakt med medlemmerne.

Derefter fortsatte aftenen med livlig debat, hyggeligt samvær og mad og drikke i Forfatterforeningens nyrestaureerede lokaler.

LADIES AND GENTLEMEN!

DDF OG BANDAGE INDBYDER HERMED TIL INFORMATIONSAFTEN OM:
ET PERSONLIGT WEBSITE OG VISITKORT
- UDEN OMKOSTNINGER

KOM OG HØR NÆRMERE - TIRSDAG D. 11/2-2003 KL. 19.30 -
HOS DANSKE DRAMATIKERES FORBUND, KLOSTERSTRÆDE 24, 1157 KBH. K.

TILMELDING PÅ TLF.: 33454035 - SENEST FREDAG D. 8/2 - 2003

Bogudgivelse fra DRAMA

Forbundet har støttet udgivelsen af Kirsten Verners bog SAMTIDENS VIDNER – den nye dramatiske bølge, som er udgivet af DRAMA.

I slutningen af 1990'erne skete der noget i dansk teater. En række nye, unge dramatikere kom på banen i en sådan grad, at man har talt om en bølge af nutidsdramatik, som satte liv i kludene på de små eksperimenterende scener såvel som på de ærværdige, etablerede teatre.

Bogen kaster især lys på temaer, typer og tidsbillede hos disse vidner til en tid, hvor der skete dynamiske ændringer både i vores lilleverden og i den store verden.

Forbundet har købt 100 eksemplarer af bogen, som kan rekvireres gratis på forbundets kontor så længe lager haves. Vi beder dig afgive bestilling på bogen ved enten at maile til admin@dramatiker.dk eller sende et kort mærket "Samtidens vidner" til forbundet.

MIF

/

MEDDELELSER FRA FORBUNDET

HEL ELLER DELVIS FRITAGELSE FOR KONTINGENTBETALING

Emma Gad Fondens bestyrelse og forbundet har truffet aftale om, at der pr. 1. januar 2003 indføres en ny rabatordning på grundkontingentet. Ordningen finansieres med omkr. halvdelen af det beløb, som normalt kan søges som trangslegater i fonden, hvilket for 2003 udgør ca. 60.000 til den nye ordning..

Ordningen vil indebære, at primært ældre medlemmer (over 60 år) kan søge om hel eller delvis fritagelse for kontingentbetaling for ét år ad gangen, hvis indtægten det foregående år har været meget lav, eller hvis den forventede indtægt for det kommende år bliver lav. Ordningen kan dog også gælde for yngre medlemmer (under 60 år), som på grund af sygdom eller andre årsager i en periode har været uden indtægter. Ordningen gælder også for arvinger, som opfylder foranstående betingelser.

For alle gælder den regel, at man skal have været medlem af forbundet i minimum 3 år. Første ansøgningsfrist er 1. februar 2003, men herefter vil de to årlige ansøgningsfrister være den 1. august og den 1. februar.

Ansøgningsskema, som vi ikke mindst for vores egen skyld har forsøgt at gøre så enkelt og let tilgængeligt som muligt, kan rekvireres på forbundets kontor.

EMMA GAD FONDEN - TRANGSLEGATER

Udover ovennævnte ordning gør vi opmærksom på, at der i Emma Gad Fonden er et beløb til rådighed til understøttelse for medlemmer i trang. I henhold til fundatsen kan dramatikere og evt. enker/enkemænd efter sådanne være berettiget til understøttelse.

Det er en forudsætning for understøttelse, at ansøgeren oplyser sin indkomst i 2002. Endvidere bedes ansøgningen indeholde en kort redegørelse for nuværende økonomiske omstændigheder og eventuelt for de personlige grunde, der måtte ligge bag ansøgningen.

For ansøgningerne gælder, at der kræves mindst 3 års medlemskab af forbundet for at komme i betragtning.

Ansøgninger skal være forbundet i hænde senest 1. februar 2003.

KOLLEKTIVE BÅNDMIDLER

Vær opmærksom på, at der er ansøgningsfrist til de kollektive båndmidler den 1. maj. Uddeling vil finde sted medio maj. Du kan læse nærmere om ansøgningsbetingelserne i næste nummer af Replikker eller på forbundets hjemmeside.

ARNE FORCHHAMMERS TAKKETALE

Arne Forchhammer modtog i maj måned Svend og Hertha Rindoms Legat og på utallige opfordringer bringer vi hermed hans takketale i sin fulde ordlyd:

TAK fra Arne Forchhammer

Det er mig en stor glæde at være den første modtager af Svend og Hertha Rindoms hæderslegat for ældre og udtjente forfattere. Det er rigtigt, som Nikolaj Scherfig udtalte, at jeg gennem snart mange år har skrevet utallige tekster af mere eller mindre dramatisk karakter, således mindes han hvordan han allerede som lille barn følte sig stærkt inspireret af radioens Familien Karlsen, til at vælge en karriere som dramatiker.

Jeg kunne naturligvis tale længe om mine oplevelser og erfaringer på godt og ondt gennem de sidste 30 år, og tilslutte mig mange af de aldrig uaktuelle betragtninger om dansk dramatik som en stadig mere truet dyreart. Men jeg vil hellere se fremad og positivt på fagets muligheder i en kaotisk verden, hvor det kan være svært at skræve over kløften mellem globalisering og national identitet.

For nylig fik jeg en tekst i hånden, som jeg gerne vil have lov til at læse op her. En slags monolog, der såvel i indhold som form, må inspirere enhver, der arbejder med sproget som dramatisk udtryksmiddel.

Ved indkøb af et par lette havehandsker i Netto til kr. 5,50 fulgte følgende informationsbrochure om beskyttelseshandsker i.h.t. EU-direktiv 89/686/E ØF. Bilagll, kpt. 1.4. med.

"Dette par handsker er i.h.t. Kapitel II, artikel 8, stk. 5 undtaget fra konstruktionstesten og indplaceres i kategori 1. Der gås ud fra, at effektiviteten i forhold til mindre risici bedømmes, og at disses virkning, når den efterhånden indtræder, bemærkes i tide og uden fare. Beskyttelsesgraden bestemmes af kravene, der kan være af mekanisk, kemisk eller temperaturafhængig art

samt lignende påvirkninger der ikke forudsætter en beskyttelsesgrad under kategori 2. Der skal forinden udføres en risikoanalyse. Ud fra en test, hvor handskerne bæres, konstateres det, hvilken størrelse der passer. Ved brug af tilbehørdele, f.eks. Undertræks-handsker, skal man være opmærksom på, at funktionen kan blive påvirket i negativ retning.

Handskerne skal opbevares forsvarligt, d.v.s. i papæsker i tørre rum. Påvirkninger såsom fugtighed, temperaturer, lys samt naturlige materialeændringer over en periode kan medføre ændre egenskaber. Der kan ikke angives nogen forfaldstid, da denne er afhængig af slid og brug samt anvendelsesområde.

Pleje med rengøringsmidler, der fås i handelen (f.eks. Børster, pudseklude osv), anbefales. Inden vask eller kemisk rensning skal en anerkendt virksomhed på området spørges til råds. Producenten kan her ikke påtage sig noget ansvar for ændringer i egenskaberne. Inden handskerne bruges igen, skal de under alle omstændigheder kontrolleres, om de er intakte.

Denne artikel leveres i en ensartet salgsemballage i papkarton, der kan genbruges. Den mindste emballerede enhed befinder sig i poser af polyethylen eller lignende miljøvenlige omslutninger.

I forbindelse med dette produkt har vi ikke hidtil fået kendskab til substanser, som kunne have indvirkning på brugerens helbred. Hudirritationer hos særlig følsomme personer kræver en særskilt analyse med specialrådgivning.

De bedes med henblik på yderligere oplysninger og instruktioner henvende Dem til den afdeling, som De direkte har med at gøre"

Tak!

LIBRETTOSEMINAR I VÄRMLAND 1.-3. NOVEMBER.

v. Nina Malinovski

Utroligt, men sandt, fra Gråbo og Göteborg, fra Lund og Lidingö kommer folk rejsende til, ja selv fra Danmark, et hemmeligt broderskab af folk, der ikke kender hinanden, men alligevel har besluttet at sætte hinanden stævne netop i denne weekend. De mødes, hilser hurtigt på hinanden, bliver indkvarteret.

Stedet er Hagegården, et smukt beliggende musik-refugium i Värmland, en mellemting mellem en värmlandsk bondegård af de større og så operahuset i Sidney, stiftet af den svenske operasanger Håkan Hagegård. Og dette møde virker så eksklusivt, at det næsten føles mistænkeligt, vidunderligt mistænkeligt!

Øjensynligt ligner vi slet ikke hinanden i dette hemmelige broderskab, men én ting har vi tilfælles: vi beskæftiger os alle med den lille detalje, der skal være på plads, før en opera kan kaldes en opera: librettoen. Librettoen er "manuskriptet" til operaen, selve handlingen og muligvis også regien. Under alle omstændigheder er den de ord, som sangerne synger.

Mødet er arrangeret af Agneta Myreberg, det er en udløber af et tilsvarende libretto-seminar på Vadstena-akademiet i foråret, og jeg er både Den Anden Opera og Dramatikerforbundets repræsentant ved seminaret.

Fra fredag aften til søndag formiddag sidder vi i den store koncertsal, som også er et perfekt lydstudie, og drøfter musikedramatikens mekanismer og aspekter. Vi taler både konkret, "praktisk" og teoretisk, overordnet. Spiller eksempler for hinanden af egne og andres produktioner. Drøfter spørgsmål som følgende:

Kan en figur i en opera, f.eks. en rocker fra Rødovre, synges af en klassisk skolet operastemme? Og hvorfor ikke, i benægtende fald?

Hvordan skal vi opnå at få musikerne med på scenen, hvis det er det, vi ønsker i en given produktion? Og hvordan får vi operacheferne til at betale, hvad det koster?

Hvad er et tonehovedperspektiv?

Er det sandt, at librettisten ikke må elske ordet (for højt) og at komponisten ikke må elske melodien? Hvordan får vi teksten til at skabe "under tekst" til musikken?

Er det muligt at bruge filmens dramaturgi på en opera?

Og sidst men ikke mindst, hvordan skaffer vi penge til næste møde? Undervejs lærer jeg ord som "eksotik", "operal" og "erotisme". Jeg finder ud af, at man på svensk "boller", f.eks. med stemmerne, hvilket betyder "jonglere" og slet ikke hvad jeg tror. Og endelig finder jeg også ud af, hvem Don Jyan er, med tryk på y'et. Sjovt sprog.

Søndag skilles vore veje. Det føles lidt vemodigt. Følelsen af behovet for en fortsættelse af vores arbejde er mærkbar. Og var det egentlig så eksklusivt et møde? For hvem ville tillægge denne her detalje betydning, om ikke os?

LS / LEGATER OG STIPENDIER

LEGATOPHOLD PÅ KLITGÅRDEN I 2003

Klitgården har fået nye midler stillet til rådighed til ca. 8 legater til kunstnere af Aase og Ejnar Danielsens Fond. Legaterne dækker opholdsudgifterne på Klitgården i 2 uger, på nær en egenbetaling på 100 kr/dag. Egenbetalingen er blevet indført af Fondens bestyrelse for at få de forholdsvis begrænsede legatmidler til at strække længere.

Klitgården er et refugium for videnskabsmænd, forskningsmedarbejdere og kunstnere, som har brug for at kunne koncentrere sig om et projekt eller et værk. Der er i alt plads til 15 personer.

Den enkelte gæst får et værelse med arbejdsbord og adgang til fælles rum. Derudover er der tre atelierer. Tre daglige måltider bliver serveret.

Der er ikke indrettet et lydisoleret musikrum. Derfor kan Klitgården kun tage imod musikere og komponister, som bruger instrumenter med høretelefoner.

Yderligere oplysninger om forholdene på Klitgården kan fås ved henvendelse til Lotte Rohde, tlf. 96 79 19 99. Legatopholdene skal finde sted i 2003. Medlemmer af Dansk Kunstnerråds medlemsorganisationer kan ansøge ved at indsende en kort beskrivelse af deres planer for opholdet samt relevante personoplysninger til:

Dansk Kunstnerråd, Rosenvængets Allé 37, 1, 2100 København Ø.

Ansøgningerne skal være Dansk Kunstnerråd i hænde senest onsdag d. 15. januar 2003 og vil blive behandlet hurtigst muligt herefter.

GILLELEJE

På Nordlævej 10 (sidevej til Gilbjergstien) udlejes et fritidshus med opholdsstue, soveværelse, køkken og toilet med brusebad. Stor grund. Leje 1.500,-pr. uge.

Fritidshuset er velegnet til 2 voksne (der findes 2 senge + en gæsteseng).

Udlejning sker i sommerhalvåret (uge 15- uge 42, 2 uger ad gangen) med fortrinsret for kunstnere, herunder malere, musikere, forfattere, fotografer og oversættere, der ønsker ferie- eller studieophold.

Udlejningen finder sted fra 1. februar 2003. Henvendelse til Borgervennen af 1788, Fortunstræde 1, 1065 København K, Tlf. 33 13 46 06

DET DANSKE FORFATTER- OG OVERSÆTTERCENTER HALD

Arbejdsophold for forfattere og oversættere 2003.

Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald på den gamle Hovedgaard 10 km sydvest for Viborg har siden efteråret 1998 tilbudt gratis arbejdsophold til forfattere og oversættere.

Mange har allerede taget imod tilbudet, og adskillige har været på Hald flere gange.

Fra 2002 øger vi både kapaciteten og omfanget af arbejdsophold.

Der er tre slags arbejdsophold på Hald:

- I HOVEDHUSET: korte ophold i udvalgte perioder.
- I KAPELLET: korte ophold hele året.
- I SMEDEHUSET: langtidsophold hele året.

Faciliteter.

Klassiske omgivelser og moderne teknik.

Som arbejdsrefugium ligger Hald Hovedgaard ideelt; på én gang fjernt fra verdens tummel og alligevel nær ved alting. Mange daglige bybusser og rutebiler forbinder Hald med Viborg og de nærmeste indkøbsmuligheder, som er 5 km væk.

På den atmosfærefyldte herregård findes de faciliteter, som en forfatter eller oversætter har brug for.

Således har gæster i både Hovedhuset, Kapellet og Smedehuset på Hald Hovedgaard adgang til:

- Internetforbindelse
- Håndbibliotek
- Computere med tekstbehandling
- Printer
- Fax
- Fotokopi
- Møttelefon
- Fire daglige aviser
- Vaskemaskine

4-5 personer har deres daglige gang på Hald Hovedgaard og kan være behjælpelige med informationer og nogen praktisk hjælp.

Ansøgning.

Arbejdsophold i enten Hovedhuset, Kapellet eller Smedehuset tildeles efter ansøgning til oversættere til og fra dansk og til forfattere, som arbejder med skønlitteratur, herunder prosa, lyrik, dramatik og børne- og ungdomslitteratur eller almenkulturel faglitteratur.

For at opnå et ophold som oversætter eller forfatter skal man almindeligvis have udgivet mindst én bog.

Ansøgning om refugieophold, som indeholder curriculum vitæ, publikationsliste, beskrivelse af det aktuelle projekt/ værk samt hvilken periode (evt. alternativ periode), hvor refugieophold ønskes, sendes til Det Danske Forfatter- og Oversættercenter Hald.

Der følger to forpligtelser med tildelingen af et ophold på Hald Hovedgaard: a) en rapport (1-2 A4-side), som beskriver opholdet, hvad der er arbejdet med, og hvad opholdet har betydet, og b) en bog. Ved udgivelsen af bogen, der er blevet arbejdet med på Hald, bedes et eksemplar sendt til Halts bibliotek.

Refugieperioder på Hald Hovedgaard 2003

HOVEDHUSET:

Længde: 1-4 uger
Periode: 4.- 27. april
6. jun. - 17. aug.
3. okt. - 19. okt.
8. dec. - 11. jan.

Ansøgningsfrist: Løbende

KAPELLET:

Længde: 1-4 uger
Periode: Hele året
Ansøgningsfrist: Løbende

SMEDEHUSET:

Længde: 1-3 mdr.
Periode: Hele året
Ansøgningsfrist: Løbende

DANSEBJERG

Poul Krebs og Ulla Bille har bedt forbundet gøre opmærksom på Dansebjerg på Samsø, som lejes ud til grupper som arbejdssted, til produktionsøvelser, indspilninger eller bare til inspiration. Dansebjerg lejes både ud med fuld forplejning eller som "pas jer selv" sted uden nogen form for opvartning.

Check www.dansebjerg.dk eller ring 8659 2752 og hør nærmere.

MIK

/

MEDDELELSER FRA KONTORET

MEDDELELSER FRA KONTORET

FORMANDENS TRÆFFETID

Forbundets formand, Nina Malinovski, har telefontid på forbundets kontor hver mandag fra kl. 10 til 14.

ANSÆTTELSE AF STUDENTERMEDHJÆLP

Henning Basballe valgte efter kun 2 dage at opsig sit job som studentermedhjælp, og vi ansatte umiddelbart derefter Susan Juul Pedersen. Susan er 30 år og læser film- og medievidenskab på KUA. Udover almindeligt forefaldende kontorarbejde har Susan ansvaret for at vedligeholde forbundets hjemmeside.

INDMELDELSER

Tine Frellesen (f. 1964) og Henrik Prip (f. 1960) er blevet indmeldt i forbundet pr. 15. december 2003. David Nikolaj Elmer (f. 1971) er blevet indmeldt i forbundet pr. 1. januar 2003.

UDMELDELSER

Jørgen Hartmann-Petersen og Jens Michael Schau er blevet udmeldt pr. 1. oktober 2002. Jonathan Nyman, Jens Okking og Søren Valente Ovesen er blevet udmeldt af forbundet pr. 1. januar 2003.

PREMIERELISTE

Modstående liste omfatter alene forbundets medlemmer.
Vi beklager eventuelle mangler men vil opfordre medlemmerne til at oplyse kontoret om forestående teater-, film- og tv-premierer, så vi er sikre på at få dem med i de kommende numre af bladet.

TEATER

CAFÉ TEATRET:

- **'GAGARIN WAY'** oversat af Peter Laugesen.
Premiere d. 7/2 - 2003.

DET KONGELIGE TEATER:

- **'ALLE MINE SØNNER'**, af Arthur Miller, oversat af Jan Maegaard. Repræmiere d. 17/2 - 2003.

ODENSE TEATER:

- **'ANNA OG TYNGDELOVEN'**, af Erling Jepsen.
Repræmiere d. 13/2 2003.
- **'BUSTERS VERDEN'**, af Bjarne Reuter.
Repræmiere d. 21/3 2003.

RIALTO TEATRET:

- **'DR. DAMPE – EN DEMOKRAT I LÆNKER'**, af Niels Brunse. Premiere d. 1/2 - 2003.
- **'SVANTE'S VISER'**, af Benny Andersen.
Repræmiere d. 12/3 - 2003.

SVALEGANGEN:

- **'MINE TO SØSTRE'**, af Nikoline Werdelin.
Repræmiere d. 7/3 - 2003.

AARHUS TEATER:

- **'EN FORESTILLING OM LIVET ELLER ANSLAG MOD HENDES LIV'**, oversat af Emmet Feigenberg.
Repræmiere d. 22/1 - 2003.

ØSTRE GASVÆRK:

- **'AT DØ ELLER IKKE AT DØ'**, oversat af Simon Boberg.
Premiere d. 15/3 - 2003.

KALEJDOSKOP:

- **'KOLLISION'**, af Kim Fupz Aakeson.
Premiere d. 11/1 - 2003.
- **'PINOCCHIO'**, af Bo hr Hansen.
Premiere d. 27/2 - 2003.

FILM

- **'IT'S ALL ABOUT LOVE'** . Thomas Vinterbergs nye film med manuskript af bl.a. Mogens Rukov.
Premiere d. 10/1 - 2003.
- **'EN SOM HODDER'**. Henrik Ruben Genz' nye film med manuskript af Bo Hr. Hansen over Bjarne Reuters roman.
Premiere d. 31/1 - 2003.
- **'SE TIL VENSTRE, DER ER EN SVENSKER'**.
Natasha Arthys nye film med manuskript af Kim Fupz Aakeson.
Premiere d. 31/1 - 2003.
- **'MIDSOMMER'**. Carsten Myllerups debutfilm med manuskript af Rasmus Heisterberg
Premiere d. 7/2 - 2003.
- **'ARVEN'**. Per fly's nye film med manuskript af bl.a. Kim Leona Jørgensen og Mogens Rukov.
Premiere d. 21/2 - 2003.
- **'DE GRØNNE SLAGTERE'**. Anders Thomas Jensens nye film.
Premiere d. 21/3 - 2003.
- **'SKAGARRAK'**. Søren Kragh-Jacobsens nye film med manuskript af bl.a. Anders Thomas Jensen.
Premiere d. 14/3 - 2003.

DØDSFALD

Lotte Tarp døde torsdag d. 24. oktober efter en lang og sej kamp mod en fremskreden cancer i lever og lunger.

Lotte døde alt for ung. Hun ville så gerne leve. Og en af de ting som gav hende livsmot og styrke var netop at deltage så aktivt som muligt i bestyrelsesarbejdet og i udførelsen af hendes tillidserhverv i Filminstituttets kontaktudvalg. Så sent som 14 dage før sin død deltog hun i et heldagsmøde inde på instituttet og 3 uger før sin død deltog hun i hvad der skulle vise sig at være hendes sidste bestyrelsesmøde. Begge gange var hun stærkt svækket. Men det at kunne deltage og blande sig i debatten betød utroligt meget for hende.

Jeg synes det var en stor stor fornøjelse at sidde i bestyrelse sammen med Lotte. Hun var en livskraftig, stærk, smuk og klog pige som vi kommer til at savne. Jeg synes at det har været et stort privilegium at få lov til at lære hende at kende. Hun vil altid være i vores hjerter.

Æret være hendes minde

Nikolaj Scherfig

Udgivelser 2002

SKUESPIL:

Lise Jørgensen: Lebensraum
Vivian Nielsen: Kærlighedsbarnet Ifigenia
Arne Forchhammer: Den yderste grænse
H.C. Andersen: Den der ler sidst (bearbejdet af Preben Harris)
Finn Methling: Anlæg med gangsti og bænke
Eva Klitting: Ekstasens gud
Stig Dalager: Ansigter
Christian Sølling: Besættelse
Niels Stokholm: Så meget vi er fælles om
Emil Fogh Nielsen: Tag trappen
Line Knutzon: Først bliver man jo født (ny udgave)
Thor Bjørn Krebs: Sød tøs
Lady Gregory: Det glade budskab(oversat af Kaj Nissen)
Annette Rolnæs: Kvinde søger mand
Sven Ørnø: Hr. Peder og Roselil
Lotte Tarp: For enden af universet ligger der en døgnkiosk
Jokum Rohde: Seance
Jens Smærup Sørensen: Sommerfest under jorden
Henning Mortensen: Memphis Tennessee
Kaj Himmelstrup: Lovenes ånd
Kaj Nissen: Til rette tid og sted
Kaj Nissen: Så meget vi er fælles om
Bådteatret: Det korteste strå
Josefine Ottesen: Fremmed fugl
Bo Schiøler: Den store himmelflugt
Anna Bro: Sheherazade
Kim Fupz Aakeson: Miraklernes tid

TEATERBØGER:

Nicole Maria Langkilde og Laura Luise Schultz: Teaterlandskaber - nedslag i Robert Wilsons univers
Kirsten Verner: Samtidens vidner - den nye dramatiske bølge
Charles Marowitz: To akter og et mellemspil - essays om teater (oversat af Kaj Nissen)
Martha Vestin: Instruktion - kreativitet og ledelse (oversat af Lærke Reddersen)
Janus Vinther: Special effekter til film og teater
David Allen: Stanislavskij for begyndere (oversat af Ove Kirketerp)

Forlaget DRAMA ønsker alle et godt nytår med håbet om et fortsat godt samarbejde

DRAMA

Nygade 15, 6300 Gråsten
Tlf. 7025 1141
WWW.DRAMA.DK